

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ)
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. ІРПІНЬ)
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. МИКОЛАЇВ)
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ (М. КИЇВ)
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА
ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ (М. РІВНЕ)
НРЗВО «КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ» (М. КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ)
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА» (М. ПОЛТАВА)
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. ПОЛТАВА)
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
(М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ)
СІЛЕЗЬКА АКАДЕМІЯ (AKADEMIA SLASKA) (КАТОВИЦЕ, ПОЛЬЩА)
ЗЕЛЕНОГУРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (UNIVERSITY OF ZIELONA GORA)
(ЗЕЛЕНА ГОРА, ПОЛЬЩА)
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛКИ ЕКОНОМІСТІВ УКРАЇНИ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АУДИТУ, АНАЛІЗУ, КОНТРОЛЮ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Матеріали
I Міжнародної науково-практичної конференції

29-30 травня 2026 року
м. Хмельницький

УДК 657:004:330.3
С91

*Рекомендовано до друку науково-технічною радою
Хмельницького національного університету,
протокол № 6 від 22.06.2026 року*

Подані матеріали **I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування в умовах цифрової економіки та глобальних викликів сталого розвитку»**, проведеної 29-30 травня 2026 року, м. Хмельницький. Захід зареєстровано Державною науковою установою «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (посвідчення № 233 від 2 лютого 2026 р.).

Збережена авторська редакція. Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність посилань та ін. несуть автори тез доповідей.

Редакційна колегія:

Богатчик Л.А., канд. екон. наук, доц.;

Овод Л.В., канд. екон. наук, доц.;

Пономарьова Н.А., канд. екон. наук, доц.;

Ченаш В.С., канд. екон. наук, доц.

С91 Сучасні тенденції розвитку обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування в умовах цифрової економіки та глобальних викликів сталого розвитку : зб. матеріалів I Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 29-30 травня 2026 р.). Хмельницький : ХНУ, 2026. 398 с.

УДК 657:004:330.3
Автори тез доповідей, 2026
ХНУ, оригінал-макет, 2026

Зміст

Секція 1

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ ТА АУДИТУ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1	Ліпський Р. В., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б. ТРАНСФОРМАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ESG-ЗВІТНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	13
2	Пілевич Д.С. СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА РІВНІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	17
3	Лопатовський В.Г. ПЕРСПЕКТИВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ» В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНИХ СТАНДАРТІВ: ДОСВІД ТА ВИКЛИКИ	20
4	Карпусенко Є. А., Канцедаль Н. А. ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ВТРАТ ТМЦ: ВЗАЄМОДІЯ БУХГАЛТЕРСЬКИХ І ПОДАТКОВИХ НОРМ	26
5	Цебеня Р.Л., Бірюченко А.В. ВКЛАД Б. КОТРУЛЬ ТА Л. ПАЧОЛІ У РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	31
6	Овод Л.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	34
7	Замазій О.В., Цюпа В.О. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІМПОРТУ АВТОМОБІЛІВ У СИСТЕМІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	39

7	Хома Д.М. МОДЕЛЮВАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ РИЗИКУ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ АТ «ІДЕЯ БАНК»	229
8	Оліх Г. І., Костюк Д. Ю. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВА ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ	236
9	Форкун І.В., Козак В.В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ РОЗПОРЯДНИКІВ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ	240
10	Форкун І.В., Кравець Т. Р. ПЛАНУВАННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА	244

Секція 6

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ, ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОБЛІКУ, АУДИТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ

1	Ярова К.В. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	249
2	Панасюк О.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ВІД ОЦІНКИ КОНТРОЛІВ ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	254
3	Канцедал Н. А., Лега О. В. ЗА МЕЖАМИ АЛГОРИТМУ: РОЛЬ БУХГАЛТЕРА У СВІТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	257
4	Мискін Ю.І., Мискіна О.О., Ішенко В.В. РИЗИКИ ТА ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ БЛОКЧЕЙН-ТЕХНОЛОГІЙ	263
5	Перерва П.Р., Остапенко Я. О. ЦИФРОВІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ ВИКИДІВ ЯК ОСНОВА АВТОМАТИЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ	268

ЗА МЕЖАМИ АЛГОРИТМУ: РОЛЬ БУХГАЛТЕРА У СВІТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Трансформаційні процеси обліку, що супроводжуються розширенням його термінологічних меж та інтеграцією інформаційних технологій у регламентовані облікові процедури, актуалізують питання переосмислення ролі бухгалтера – не як виконавця алгоритмів, а як носія професійного судження в інформаційному середовищі [1; 2].

Цифровізація економіки та активне впровадження технологій штучного інтелекту (AI) змінюють традиційні підходи до ведення бухгалтерського обліку, фінансової аналітики та складання звітності. Це спричинило появу і поширення наративу про «смерть професії» бухгалтера.

Однак, твердження про те, що AI у майбутньому витіснить чи замінить бухгалтера, є не прогнозом, а лише інструментальною стратегією, що має спекулятивний характер. Розглянемо основні фокус-групи, яким це вигідно:

1. Розробники програмного забезпечення та фінтех-стартапи. Це головні бенефіціари. Щоб продати нову хмарну систему або застосунок для автоматизації звітності, їм потрібно знецінити «традиційну» працю і переконати власника бізнесу, що підписка на софт за \$20 на місяць – це повна заміна бухгалтера з зарплатою в \$1000.

2. Конкурентні спеціальності (маркетинг, IT та інші). У боротьбі за абітурієнтів в період вступної кампанії використовують цей наратив, щоб видаватися «професіями майбутнього» на фоні нібито «вмираючих». Мета – переманювання потенційних кадрів у свої сфери.

3. Популістичні медіа та футурологи. Для медіа заголовки типу «Роботи залишать мільйони бухгалтерів без роботи» – це гарантовані перегляди та кліки (клікбейт). Мета – ріст трафіку та хайп на темі «технологічного апокаліпсису», оскільки радикальні прогнози завжди

привертають більше уваги, ніж зважений аналіз про поступову трансформацію професії.

4. Роботодавці. Деякі компанії використовують цей наратив під час переговорів про зарплату з метою встановлення її найнижчого порогу для претендента на вакансію.

Статистика та показники попиту на професію бухгалтера в Україні за 2024-2026 рр. свідчать про наступне: 1) на провідних платформах з пошуку роботи (наприклад, [Work.ua](https://work.ua)) станом на березень 2026 року відкрито понад 3 400 актуальних вакансій для бухгалтерів; 2) протягом 2025 року середня заробітна плата у цій сфері зросла на 15-20%; 3) за 2024 рік український бізнес подав понад 438 тисяч річних фінансових звітів, що підкреслює величезний обсяг роботи для фахівців з обліку.

Стабільно високий попит формують наступні особливості професії:

1. Універсальність: бухгалтери потрібні в усіх секторах економіки: від агробізнесу та промисловості до ІТ та готельно-ресторанного бізнесу.

2. Законодавча динаміка: часті зміни в податковому та фінансовому законодавстві України вимагають постійної присутності кваліфікованого спеціаліста для мінімізації ризиків і штрафів.

3. Цифровізація та аутсорсинг: Україна входить до топ-10 країн світу за обсягом аутсорсингу бухгалтерських послуг, що відкриває фахівцям можливості роботи з іноземними клієнтами.

4. Кадровий дефіцит: Близько 71% компаній стикаються з дефіцитом кваліфікованих кадрів, що змушує роботодавців конкурувати за фахівців, підвищуючи зарплати та покращуючи умови праці.

Рівень оплати праці (станом на 2025-2026 рр.) залежить від категорії фахівця. Так, заробітна плата «рядового» бухгалтера коливається в межах 20-35 тис. грн, головного бухгалтера – 40-60 тис. грн, бухгалтера в ІТ/Аутсорс – до 60 тис. грн або в межах 1-2 тис. доларів.

Найбільш затребуваними на ринку праці є фахівці, які володіють знаннями МСФЗ, англійською мовою та спеціалізованим програмним забезпеченням. Тож, щоразу, при появі чергового «прогнозу» про «смерть бухгалтера», необхідно звертати увагу на джерело його походження. Якщо це не звіт IFAC (International

Federation of Accountants), ACCA чи Big Four (Deloitte, PwC, EY, KPMG), які самі впроваджують AI й знають межі його можливостей в обліку, то пересічний споживач такої інформації підсвідомо потрапляє на гачок маніпулятора. Справжні лідери ринку акцентують на тому, що автоматизується технологія, але при цьому зростає роль експерта, який цією технологією керує. Відповідно, справжня новина полягає не в тому, що бухгалтер зникне, а в тому, що він стане найвпливовішою фігурою в цифровій економіці.

Метою даного дослідження є виявлення та співставлення точок «конкуренції» та «партнерства» бухгалтера і штучного інтелекту для обґрунтування визначальної ролі бухгалтера у трансформованих економічних професіях майбутнього.

Розглянемо індикатори «конкуренції», які сигналізують, де саме AI витісняє людину (табл. 1).

Таблиця 1

Бухгалтер та штучний інтелект у точках конкуренції

Людина (бухгалтер)	Штучний інтелект (AI)
1. Швидкість та обробка великих масивів даних (Big Data)	
Обмежена у швидкості обробки даних, залежить від фізичного часу та концентрації уваги. Не може працювати безперервно.	Висока швидкість і масштабованість: обробляє тисячі операцій за секунди, працює 24/7 без перерв.
2. Точність та «нульовий» людський фактор	
Схильна до помилок через втому, стрес, монотонність, людський фактор.	Висока точність: не допускає арифметичних помилок у стандартних операціях, стабільно дотримується алгоритмів.
3. Зниження вартості «простої» бухгалтерії	
Вища вартість обслуговування при виконанні рутинних операцій, особливо для малого бізнесу.	Низька собівартість: автоматизовані сервіси формують звітність і розраховують податки за мінімальну плату.
4. Виявлення аномалій та фроду (шахрайства)	
Обмежений обсяг перевірки (часто вибірковий аудит), ризик пропустити аномалії у великих масивах даних.	Повне охоплення даних: аналізує 100% транзакцій, швидко виявляє аномалії та потенційні шахрайства.

Як видно з табл. 1, в частині швидкості обробки даних AI стає «супер-операціоністом», який девальвує вартість простої технічної роботи; у питаннях математичної точності та дотримання жорстких

алгоритмів AI є надійнішим за людину; для сегмента малого бізнесу (таких як ФОП, самозайняті особи) AI може бути прямим конкурентом, який демпінгує ціну на послуги; функція первинного контролю та аудиту стає прерогативою алгоритмів.

Таким чином реальна конкуренція існує лише на рівні «технічного виконавця»: якщо робота бухгалтера полягає в тому, щоб «перенести цифри з папірця в комп'ютер», він значно поступається штучному інтелекту при виконанні цієї задачі. Це підтверджується даними Gartner, згідно яких до 2026 року AI дозволить скоротити витрати на операційну бухгалтерію на 30% саме шляхом заміщення ручних функцій контролю та введення даних.

Наступним етапом є виявлення точок «партнерства» та їх результатів (табл. 2).

Як видно з табл. 2, справжнє партнерство виникає тоді, коли бухгалтер сприймає AI не як конкурента, а як «екзоскелет», який дозволяє робити вдсятеро більше, не втрачаючи якості. Таким чином, AI та бухгалтер – це партнерство логіки машини та мудрості людини, оскільки AI може дати бухгалтеру цифри, але тільки бухгалтер може дати їм сенс.

Підсумовуючи блок про конкуренцію, можна констатувати: AI не замінює бухгалтера як професію, він замінює бухгалтера як «друкарську машинку». Технології перемагають там, де потрібна швидкість, монотонність і обробка гігантських масивів даних. Якщо робота фахівця зводиться до механічного перенесення цифр з паперу в базу, він програє програмі вартістю в кілька доларів.

Ключовий бар'єр його повного заміщення бухгалтера формують етичні та юридичні обмеження AI. Передусім це проблема відповідальності (responsibility gap) – ситуація з негативними наслідками, що унеможливорює визначення конкретної людини чи групи людей, на яких можна покласти повну моральну або юридичну відповідальність. AI не є суб'єктом права, не підписує звітність і не несе відповідальності за помилки. Натомість бізнес потребує не лише розрахунків, а й гарантії їх достовірності, яку забезпечує бухгалтер своєю кваліфікацією, підписом і репутацією. Також важливим є фактор використання професійного судження, оскільки в умовах суперечливого законодавства саме людина інтерпретує економічну сутність операцій і знаходить обґрунтовані рішення там, де алгоритм обмежений формальною логікою.

Таблиця 2

Бухгалтер та штучний інтелект у точках партнерства

Штучний інтелект (AI)	Людина (бухгалтер)
1. Звільнення від «технічного шуму» (Фокус на головному)	
Партнерство: Поки AI розпізнає первинні документи, звіряє банківські виписки та формує типові звіти, бухгалтер отримує до 40% вільного робочого часу.	Результат: Цей час витрачається на податкове планування, аналіз прибутковості проєктів та фінансове консультування власника. Бухгалтер перестає бути «витратною частиною» і стає «центром прибутку».
2. Прогнозний аналіз та управління ризиками (Predictive Accounting)	
Партнерство: AI-алгоритми здатні аналізувати динаміку податкового навантаження та сигналізувати про ризики блокування податкових накладних ще до їх відправки.	Результат: Бухгалтер діє превентивно. Він не просто констатує факт штрафу, а запобігає йому, використовуючи підказки системи.
3. Когнітивний помічник у законодавчому хаосі	
Партнерство: Використання професійно налаштованих LLM (як-от ChatGPT або спеціалізовані бази з AI-пошуком) дозволяє миттєво знаходити відповіді у тисячах сторінок Податкового кодексу, роз'ясненнях ДПС та судовій практиці.	Результат: Швидкість підготовки обґрунтованої відповіді на запит контролюючих органів зростає в десятки разів.
4. Виявлення прихованих можливостей (Insights)	
Партнерство: AI може проаналізувати витрати компанії за 5 років і знайти неочевидні зони для економії (наприклад, дублювання підписок на сервіси, неефективні логістичні витрати).	Результат: Бухгалтер презентує керівництву не просто баланс, а стратегічний звіт про те, як зробити бізнес ефективнішим.

Крім того, облік має виражений етичний і комунікаційний вимір. Фінансова інформація вимагає довіри, конфіденційності та лояльності — характеристик, властивих людині, а не алгоритму. Бухгалтер виступає як довірена особа та учасник переговорів із податковими органами, банками і контрагентами, де вирішальними є емоційний інтелект і здатність комунікувати і переконувати. Отже, поєднання відповідальності, професійного судження та етичної

надійності забезпечує незамінність бухгалтера навіть в умовах тотальної цифровізації.

Тож, майбутнім лідерам змін, що обирають освітні програми спеціальності «Облік і оподаткування» не слід сприймати всерйоз спекулювання тезою, ніби AI зробить професію бухгалтера непотрібною. Згідно прогнозних даних IFAC, у майбутньому найвище цінуватиметься не механічне знання стандартів, а стратегічне мислення та етичне лідерство.

В економічному середовищі неможливо стати ефективним стратегом, не розуміючи природи кожної цифри. Спеціальність «Облік і оподаткування» не може втратити своєї актуальності, оскільки вона орієнтована не на вивчення кнопок у програмі, а на фундаментальні знання, без яких будь-який штучний інтелект видаватиме лише набір порожніх знаків.

Література

1. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси*. 2019. № 1(83). С. 28.-34. URL: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-28-34](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-28-34) URL:

2. Канцедал Н. А., Пономаренко Т. В. Інформаційні технології обліку: регламенти і дії. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXXII міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2024, 22-25 травня 2024 р.* / за ред. проф. Сокола Є.І. Харків: НТУ «ХПІ». С. 776. URL: <https://science.kpi.kharkov.ua/wp-content/uploads/2024/05/Zbirnik-tez-MicroCAD-2024.pdf>

3. International Federation of Accountants. Digital Horizons: Making a Strategic Shift Toward a Tech-Driven Future [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://charteredaccountantsworldwide.com/digital-horizons-making-a-strategic-shift-toward-a-tech-driven-future/>

4. Gartner Says 30% of Enterprises Will Automate More Than Half of Their Network Activities by 2026 [Електронний ресурс] / Gartner. – Режим доступу: <https://www.gartner.com/en/newsroom/press-releases/2024-09-18-gartner-says-30-percent-of-enterprises-will-automate-more-than-half-of-their-network-activities-by-2026>

5. Finance Process Automation: A Strategic Imperative for 2026 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.phacetlabs.com/blog/finance-process-automation-2026>

Наукове видання

**Сучасні тенденції розвитку обліку, аудиту, аналізу,
контролю та оподаткування в умовах цифрової
економіки та глобальних викликів сталого розвитку**

Збірник матеріалів

I Міжнародної науково-практичної конференції
29-30 травня 2026 р. (м. Хмельницький)

Відповідальна за випуск: *Пономарьова Н.А.*

Технічне редагування, коректування і верстка:
Богатчик Л.А., Овод Л.В., Ченаш В.С.

Оформлення обкладинки:
Басалюк А. М., Басалюк Л. Р.